

PORSGRUNN KOMMUNE

7. trinn

Lokal læreplan for Porsgrunnskolen

Sammen om Porsgrunn

Innholdsfortegnelse

Obligatorisk årsplan, 7. trinn	4
<i>Fag: Norsk</i>	4
<i>Fag: Engelsk</i>	5
<i>Fag: Matematikk</i>	5
<i>Fag: Naturfag</i>	5
<i>Fag: Samfunnsfag</i>	6
<i>Fag: KRLE</i>	7
<i>Fag: Kroppsøving</i>	7
<i>Fag: Musikk</i>	7
<i>Fag: Kunst og håndverk</i>	8
Anbefalt årsplan med fire perioder, 7. trinn	9
Periode: 1: Demokrati og medborgerskap	9
Uker: 34-43	9
<i>Periodens overordnede tema (ideer):</i>	9
<i>Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):</i>	9
<i>Periodens sosiale kompetanse:</i>	9
<i>Fag: Norsk</i>	9
<i>Fag: Engelsk</i>	10
<i>Fag: Matematikk</i>	10
<i>Fag: Naturfag</i>	10
<i>Fag: Samfunnsfag</i>	11
<i>Fag: KRLE</i>	11
<i>Fag: Kroppsøving</i>	11
<i>Fag: Musikk</i>	11
<i>Fag: Kunst og håndverk</i>	12
Periode: 2: Skolens valg	13
Uker: 44-51	13
<i>Periodens overordnede tema (ideer):</i>	13
<i>Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):</i>	13
<i>Periodens sosiale kompetanse (ideer):</i>	13
<i>Fag: Norsk</i>	13
<i>Fag: Engelsk</i>	13
<i>Fag: Matematikk</i>	14
<i>Fag: Naturfag</i>	14
<i>Fag: Samfunnsfag</i>	14

Fag: KRLE.....	14
Fag: Kroppsøving	15
Fag: Musikk.....	15
Fag: Kunst og håndverk	15
Periode 3: Folkehelse og livsmestring	16
Uker: 1-12	16
Periodens overordnede tema (ideer):	16
Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):.....	16
Periodens sosiale kompetanse (ideer):	16
Fag: Norsk.....	16
Fag: Engelsk.....	16
Fag: Matematikk.....	17
Fag: Naturfag.....	17
Fag: Samfunnsfag	17
Fag: KRLE.....	18
Fag: Kroppsøving	18
Fag: Musikk.....	18
Fag: Kunst og håndverk	18
Periode 4: Bærekraftig utvikling	19
Uker: 13-24.....	19
Periodens overordnede tema (ideer):	19
Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):.....	19
Periodens sosiale kompetanse (ideer):	19
Fag: Norsk.....	19
Fag: Engelsk.....	19
Fag: Matematikk.....	20
Fag: Naturfag.....	20
Fag: Samfunnsfag	20
Fag: KRLE.....	20
Fag: Kroppsøving	20
Fag: Musikk.....	21
Fag: Kunst og håndverk	21

Obligatorisk årsplan, 7. trinn

Den obligatoriske årsplanen inneholder kompetansemål som skal jobbes med på det gjeldende trinnet. **Skolen velger selv om de vil lage en egen plan for når kompetansemålene jobbes med innenfor det enkelte årstrinn eller om skolen velger å følge den anbefalte periodeplanen.** Den anbefalte periodeplanen er har fire perioder. Den inneholder de tverrfaglige temaene fra LK20 og et eget lokalt tverrfaglig tema. Disse hovedtemaene går igjen fra år til år. *Demokrati og medborgerskap* er høstterminens første tema. *Skolens valg* (lokalt tverrfaglig tema) er høstterminens andre tema. Her kan skolen velge om læringskompetanse og sosial kompetanse skal være utgangspunkt eller det kan lages andre lokale temaer. *Folkehelse og livsmestring* er vårterminens første tema. *Bærekraftig utvikling* er vårterminens andre tema. Det er laget egne underliggende temaer for det enkelte årstrinn. Slik jobber alle trinn med de samme tverrfaglige temaene, men med ulike underliggende temaer fra år til år. I den obligatoriske årsplanen vises det til den anbefalte periodeplanen med symbolene **A7 B7 C7 D7**.

A7: Demokrati og medborgerskap (tverrfaglig tema fra LK20)

B7: Skolens valg (lokalt tverrfaglig tema – skolen velger selv om sosial kompetanse og læringskompetanse eller et eller flere av de tverrfaglige temaene skal danne utgangspunkt for perioden.)

C7: Folkehelse og livsmestring (tverrfaglig tema fra LK20)

D7: Bærekraftig utvikling (tverrfaglig tema fra LK20)

Kompetansemål – Elevene skal kunne:

Kjerneelementer

Fag: Norsk

... orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster. **A7 B7 C7 D7**

... beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål. **A7 B7 C7 D7**

... lese lyrikk, noveller, fagtekster og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold. **A7 B7 C7 D7**

... lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler. **A7 D7**

... reflektere etisk over hvordan eleven framstiller seg selv og andre i digitale medier. **A7 C7**

... gi tilbakemelding på medelevers tekster ut fra kriterier og bruke tilbakemeldinger i bearbeiding av egne tekster. **A7 C7**

... bruke lesestrategier tilpasset formålet med lesingen. **B7 D7**

... leke med språket og prøve ut ulike virkemidler og framstillingsmåter i muntlige og skriftlige tekster. **B7**

... bruke fagspråk og kunnskap om ordklasser og setningsoppbygging i samtale om egne og andres tekster. **A7 C7**

... prøve ut skriving av tekster på sidemål. **B7 C7**

... presentere faglige emner muntlig med og uten digitale ressurser. **B7 D7**

... skrive tekster med tydelig struktur og mestre sentrale regler for rettskriving, ordbøyning og tegnssetting. **A7 C7**

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaiping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Fag: Engelsk

... lytte til og forstå ord og uttrykk i tilpassede og autentiske tekster. **A7 B7 C7 D7**

... lese og lytte til engelskspråklige sakprosatetekster og engelskspråklig barne- og ungdomslitteratur og skrive og samtale om innholdet.

... bruke enkle strategier i språklæring, tekstskaping og kommunikasjon.

... bruke digitale ressurser og ulike ordbøker i språklæring, tekstskaping og samhandling.

... følge regler for rettskriving, ordbøyning og setningsstruktur.

... uttrykke seg forståelig med et variert ordforråd og høflighetsuttrykk tilpasset mottaker og situasjon.

... lese og viderefremde innhold fra ulike typer tekster, inkludert selvvalgte tekster. **A7 B7 C7 D7**

... reflektere over og samtale om rollen engelsk har i eget liv. **B7 C7**

... bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger. **B7 C7 D7**

... identifisere setningsledd i ulike typer setninger og bruke kunnskap om bøyning av verb, substantiv og adjektiv i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster. **B7 C7 D7**

... samtale om ulike kilders pålitelighet, og velge kilder til eget bruk. **A7**

... utforske og bruke uttalemønstre og ord og uttrykk i lek, sang og rollespill. **C7**

... skrive sammenhengende tekster, inkludert sammensatte, som gjenforteller, forteller, spør og uttrykker meninger og interesser, tilpasset mottaker. **B7 C7 D7**

... innlede, holde i gang og avslutte samtaler om egne interesser og aktuelle emner. **B7 C7**

... utforske levemåter og tradisjoner i ulike samfunn i den engelskspråklige verden og i Norge og reflektere over identitet og kulturell tilhørighet. **C7**

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Møte med engelskspråklige
- Tekster

Fag: Matematikk

... utvikle og bruke formålstenlige strategier i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtene sine. **A7**

... representere og bruke brøk, desimaltal og prosent på ulike måtar og utforske dei matematiske samanhengane mellom desse representasjonsformene. **A7**

... utforske negative tal i praktiske situasjonar. **C7 D7**

... bruke tallinje i rekning med positive og negative tal. **C7**

... bruke samansette rekneuttrykk til å beskrive og utføre utrekningar. **B7 C7**

... bruke ulike strategiar for å løyse lineære likningar og ulikskapar og vurdere om løysingar er gyldige. **D7**

... utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine egne og andre sine statistiske undersøkingar. **A7 B7**

... logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling. **A7 B7**

... lage og vurdere budsjett og rekneskap ved å bruke rekneark med cellereferansar og formlar. **C7**

... bruke programmering til å utforske data i tabellar og datasett. **A7 D7**

- Utforsking og problemløysing
- Resonnering og argumentasjon
- Representasjon og kommunikasjon

Fag: Naturfag

... skille mellom observasjonar og slutningar, organisere data, bruke årsak-virkning-argumenter, trekke slutningar, vurdere feilkilder og presentere funn. **A7**

- Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter

<p>... utforske elektriske og magnetiske krefter gjennom forsøk og samtale om hvordan vi utnytter elektrisk energi i dagliglivet. A7 D7</p> <p>... bruke og vurdere modeller som representerer fenomener man ikke kan observere direkte, og gjøre rede for hvorfor det brukes modeller i naturfag. A7</p> <p>... utforske, lage og programmere teknologiske systemer som består av deler som virker sammen. B7</p> <p>... designe og lage et produkt basert på brukerbehov. B7</p> <p>... utforske faseoverganger og kjemiske reaksjoner og beskrive hva som kjennetegner dem. B7</p> <p>... bruke partikkelmodellen til å forklare faseoverganger og egenskapene til faste stoffer, væsker og gasser. B7</p> <p>... lese og forstå faremerking og reflektere over hensikten med disse. B7</p> <p>... gjøre rede for fysiske og psykiske forandringer i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet. C7</p> <p>... gjøre rede for noen av kroppens organsystemer og beskrive hvordan systemene virker sammen. C7</p> <p>... foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning. A7 D7</p> <p>... gjøre rede for hvordan det geologiske kretsløpet, platetektonikk og ytre krefter er med på å forme og endre ulike landskap. D7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teknologi • Energi og materie • Jorda og livet på jorda • Kropp og helse
<p>Fag: Samfunnsfag</p>	
<p>... utforske hovudtrekk ved historia til samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg og presentere rettar samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg har i dag. A7</p> <p>... reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte. A7</p> <p>... gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatata ved hjelp av eigna digitale verktøy. B7</p> <p>... presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell bodskap i mediebiletet. B7</p> <p>... samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn. B7</p> <p>... beskrive sentrale hendingar som har ført fram til det demokratiet vi har i Noreg i dag og samanlikne korleis enkeltmenneske har høve til å påverke i ulike styresett. C7</p> <p>... reflektere over kvifor konflikhtar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikhtar. C7</p> <p>... drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering. C7</p> <p>... reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte kva ein kan gjere om grenser blir brotne. C7</p> <p>... utforske og presentere ei global utfordring ved berekraftig utvikling og kva for konsekvensar ho kan ha, og utvikle forslag til korleis ein kan vere med på å motverke utfordringa og korleis samarbeid mellom land kan bidra. C7 D7</p> <p>... reflektere over korleis kommersiell påverknad kan verke inn på forbruk, personleg økonomi og sjølvbiletet. D7</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Undring og utforsking • Samfunnskritisk tenking og samanhengar • Demokratiforståing og deltaking • Berekraftig samfunn • Identitetsutvikling og fellesskap

Fag: KRLE

... gjøre rede for historien til kristendom og andre religioner og livssyn i Norge, inkludert samers og nasjonale minoriteters religions- og livssynshistorie. **A7**

... utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kulturarv knyttet til kristendom og ulike religions- og livssynstradisjoner. **B7**

... bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn. **B7**

... utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer. **C7**

... samtale om og formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien. **D7**

... bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring. **D7**

- Kjennskap til religioner og livssyn
- Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder
- Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar
- Kunne ta andres perspektiv
- Etisk refleksjon

Fag: Kroppsøving

... utforske og gjennomføre lek og spel saman med andre i ulike bevegelsesaktivitetar. **A7 B7 D7**

... forstå og praktisere reglar for aktivitet og spel og respektere resultatane. **A7 B7 D7**

... forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre egne føresetnader, men òg andre sine. **A7 B7 C7**

... bruke kart, digitale verktøy og teikn i naturen til å orientere seg i natur og nærmiljø. **A7 D7**

... vurdere sikkerheit i uteaktivitet og naturferdsel og gjennomføre sjølvberging i vatn. **A7**

... øve på samansette bevegelsar, åleine og saman med andre. **C7**

... gjennomføre aktivitetar ut frå egne interesser og føresetnader i dans, friluftsliv, idrettsaktivitetar og andre bevegelsesaktivitetar. **C7**

... gjere greie for allemannsretten under ferdsel og opphald i naturen. **A7 D7**

... gjennomføre overnattingstur og reflektere over egne naturopplevingar. **D7**

- Bevegelse og kroppsleg læring
- Deltaking og samspel i bevegelsesaktivitetar
- Uteaktivitetar og naturferdsel

Fag: Musikk

... utforske og formidle musikalske opplevingar og erfaringar. **A7 C7**

... øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av enkle notasjonsteknikkar. **A7 B7 C7 D7**

... lytte, eksperimentere og skape nye uttrykk med instrumenter, kropp, stemme eller lyd fra andre kilder, og presentere resultatet. **A7 D7**

... bruke teknologi og digitale verktøy til å skape, øve inn og bearbeide musikk. **A7 B7 D7**

... bruke fagbegreper i beskrivelse av og refleksjon over arbeidsprosesser, resultatane, musikalske uttrykk og virkemidlar. **A7 B7**

... utforske og drøfte hvordan musikk fra fortiden påvirker dagens musikk. **B7**

... utøve et repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans fra samtiden og historien. **C7 D7**

... undersøke hvordan kjønn, kjønnsroller og seksualitet fremstilles i musikk og dans i det offentlige rom, og skape uttrykk som utfordrer stereotypier. **C7**

- Utøve musikk
- Lage musikk
- Oppleve musikk
- Kulturforståelse

Fag: Kunst og håndverk

- ... bruke ulike strategier for idéutvikling og problemløsning. **A7 C7**
- ... beskrive mangfoldet i klestradisjoner eller gjenstander, inkludert samiske, og lage et produkt med inspirasjon fra kulturarv. **A7 C7**
- ... undersøke hvordan kjønnsroller vises i kulturelle uttrykk før og nå, og lage visuelle uttrykk som utfordrer stereotypier. **A7 C7**
- ... tegne form, flate og rom ved hjelp av virkemidler som kontraster, skygge, proporsjoner og perspektiv. **A7 B7**
- ... bygge og eksperimentere med stabile konstruksjoner. **C7**
- ... designe og lage en utstilling som viser fram prosess og produkt. **C7**
- ... bruke ulike håndverktøy og elektriske verktøy for å bearbeide og sammenføre harde, plastiske og myke materialer på en trygg og miljøbevisst måte. **D7**
- ... undersøke materialene i ulike gjenstander og vurdere funksjon, holdbarhet og muligheter for reparasjon og gjenbruk. **D7**

- Håndverksferdigheter
- Kunst- og designprosesser
- Kulturforståelse
- Visuell kommunikasjon

Anbefalt årsplan med fire perioder, 7. trinn

Periode: 1: Demokrati og medborgerskap

Uker: 34-43

Periodens overordnede tema (ideer):

- a. Aktiv medborger

Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):

- a. Hvordan henger livene våre sammen her og nå?
- b. Hva er en medborger?
- c. Hva bidrar jeg med som medborger?
- d. På hvilken måte er ditt bidrag i korpset, idrettslaget, speideren og lignende viktig?
- e. Hvordan kan jeg påvirke samfunnet?
- f. Hvorfor er samfunnsengasjement viktig?
- g. Hvordan bevares det biologiske mangfoldet?
- h. Hva vil det si å forvalte naturressursene og hvilket ansvar innebærer dette?
- i. Hvordan kan teknologi og vitenskap hemme og eller fremme en bærekraftig utvikling?
- g. Elevens refleksjonsspørsmål:

Periodens sosiale kompetanse:

- a. Kreativitet
- b. Nysgjerrighet
- c. Læringsglede
- d. Humor

Kompetansemål – Elevene skal kunne:

Kjerneelementer

Fag: Norsk

- ... orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster.
- ... beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål.
- ... lese lyrikk, noveller, fagtekster og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold.
- ... lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler.
- ... reflektere etisk over hvordan eleven framstiller seg selv og andre i digitale medier.
- ... gi tilbakemelding på medelevers tekster ut fra kriterier og bruke tilbakemeldinger i bearbeiding av egne tekster.
- ... bruke fagspråk og kunnskap om ordklasser og setningsoppbygging i samtale om egne og andres tekster.

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstsaking
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

<p>... skrive tekster med tydelig struktur og mestre sentrale regler for rettskriving, ordbøyning og tegnssetting.</p>	
<p>Fag: Engelsk</p>	
<p>... lytte til og forstå ord og uttrykk i varianter av engelsk. stille spørsmål og følge opp innspill i samtaler om ulike emner tilpasset ulike formål, mottakere og situasjoner.</p> <p>... bruke kilder på en kritisk og etterrettelig måte.</p> <p>... bruke ulike digitale ressurser og andre hjelpemidler i språklæring, tekstskaping og samhandling.</p> <p>... bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger og kunnskap om språk.</p> <p>... bruke sentrale mønstre for uttale i kommunikasjon.</p> <p>... uttrykke seg med flyt og sammenheng med et variert ordforråd og idiomatiske uttrykk tilpasset formål, mottaker og situasjon.</p> <p>... bruke kunnskap om ordklasser og setningsstruktur i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster.</p> <p>... skrive formelle og uformelle tekster, inkludert sammensatte, med struktur og sammenheng som beskriver, forteller og reflekterer tilpasset formål, mottaker og situasjon.</p> <p>... bruke varierte strategier i språklæring, tekstskaping og kommunikasjon.</p> <p>... følge regler for rettskriving, ordbøyning, setningsstruktur og tekststruktur. A10 B10 C10 D10</p> <p>... beskrive og reflektere over rollen engelsk har i Norge og i verden.</p> <p>... lese, diskutere og videreformidle innhold fra ulike typer tekster, inkludert selvvalgte tekster.</p> <p>... utforske og beskrive levemåter, tenkesett, kommunikasjonsmønstre og mangfold i den engelskspråklige verden.</p> <p>... utforske og videreformidle innhold i engelskspråklige kulturelle uttrykksformer fra ulike medier knyttet til egne interesser. A10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjon • Språklæring • Møte med engelskspråklige • tekster
<p>Fag: Matematikk</p>	
<p>... utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine egne og andre sine statistiske undersøkingar.</p> <p>... logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling .</p> <p>... utvikle og bruke formålstenlege strategiar i rekning med brøk, desimaltal og prosent og forklare tenkjemåtene sine .</p> <p>... representere og bruke brøk, desimaltal og prosent på ulike måtar og utforske dei matematiske samanhengane mellom desse re presentasjonsformene.</p> <p>... bruke programmering til å utforske data i tabellar og datasett.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforsking og problemløysing • Resonnering og argumentasjon • Representasjon og kommunikasjon
<p>Fag: Naturfag</p>	
<p>... bruke og vurdere modeller som representerer fenomener man ikke kan observere direkte, og gjøre rede for hvorfor det brukes modeller i naturfag.</p> <p>... skille mellom observasjoner og slutninger, organisere data, bruke årsak-virkning-argumenter, trekke slutninger, vurdere feilkilder og presentere funn.</p> <p>... utforske elektriske og magnetiske krefter gjennom forsøk og samtale om hvordan vi utnytter elektrisk energi i dagliglivet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter • Teknologi • Energi og materie • Jorda og livet på jorda • Kropp og helse

<p>... foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning.</p>	
<p>Fag: Samfunnsfag</p>	
<p>... beskrive sentrale hendinger som har ført fram til det demokratiet vi har i Noreg i dag og samanlikne korleis enkeltmenneske har høve til å påverke i ulike styresett. ... reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Undring og utforsking • Samfunnskritisk tenking og samanhengar • Demokratiforståing og deltaking • Berekraftig samfunn • Identitetsutvikling og fellesskap
<p>Fag: KRLE</p>	
<p>... gjøre rede for historien til kristendom og andre religioner og livssyn i Norge, inkludert samers og nasjonale minoriteters religions- og livssynshistorie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til religioner og livssyn • Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder • Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar • Kunne ta andres perspektiv • Etisk refleksjon
<p>Fag: Kroppsøving</p>	
<p>... utforske og gjennomføre leik og spel saman med andre i ulike bevegelsesaktivitetar. ... forstå og praktisere reglar for aktivitet og spel og respektere resultatata. ... forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre egne føresetnader, men òg andre sine. ... bruke kart, digitale verktøy og teikn i naturen til å orientere seg i natur og nærmiljø. ... vurdere sikkerheit i uteaktivitet og naturferdsel og gjennomføre sjølvberging i vatn. ... gjere greie for allemannsretten under ferdsl og opphald i naturen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse og kroppsleg læring • Deltaking og samspel i bevegelsesaktivitetar • Uteaktivitetar og naturferdsel
<p>Fag: Musikk</p>	
<p>... utforske og formidle musikalske opplevelser og erfaringer ... øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av enkle notasjonsteknikker. ... lytte, eksperimentere og skape nye uttrykk med instrumenter, kropp, stemme eller lyd fra andre kilder, og presentere resultatet. ... bruke teknologi og digitale verktøy til å skape, øve inn og bearbeide musikk. ... bruke fagbegreper i beskrivelse av og refleksjon over arbeidsprosesser, resultater, musikalske uttrykk og virkemidler.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utøve musikk • Lage musikk • Oppleve musikk • Kulturforståelse

Fag: Kunst og håndverk

... bruke ulike strategier for idéutvikling og problemløsning.
... beskrive mangfoldet i klestradisjoner eller gjenstander, inkludert samiske, og lage et produkt med inspirasjon fra kulturarv.
... undersøke hvordan kjønnsroller vises i kulturelle uttrykk før og nå, og lage visuelle uttrykk som utfordrer stereotypier.
... tegne form, flate og rom ved hjelp av virkemidler som kontraster, skygge, proporsjoner og perspektiv.

- Håndverksferdigheter
- Kunst- og designprosesser
- Kulturforståelse
- Visuell kommunikasjon

Periode: 2: Skolens valg

Uker: 44-51

Periodens overordnede tema (ideer):

- a. Inkludering

Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):

- a. Hva legger du i begrepet inkludering?
- b. Handler inkludering om bare det sosiale eller også det faglige på skolen?
- c. Hva er forskjellen på sosial og faglig inkludering?
- d. Hva gjør du for å inkludere andre?
- e. Hvordan kan vi bruke musikk for å inkludere og ekskludere?
- f. Elevens refleksjonsspørsmål:

Periodens sosiale kompetanse (ideer):

- a. Ærlighet
- b. Inkludering
- c. Takknemlighet
- d. Hjelpsomhet
- e. Samarbeid
- f. Omsorg

Kompetansemål – Elevene skal kunne:

Kjerneelementer

Fag: Norsk

- ... orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster.
- ... beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål.
- ... lese lyrikk, noveller, fagtekster og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold.
- ... bruke lesestrategier tilpasset formålet med lesingen.
- ... leke med språket og prøve ut ulike virkemidler og framstillingsmåter i muntlige og skriftlige tekster.
- ... prøve ut skriving av tekster på sidemål.
- ... presentere faglige emner muntlig med og uten digitale ressurser.

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstsaking
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Fag: Engelsk

- ... lytte til og forstå ord og uttrykk i varianter av engelsk. stille spørsmål og følge opp innspill i samtaler om ulike emner tilpasset ulike formål, mottakere og situasjoner.
- ... bruke kilder på en kritisk og etterrettelig måte.
- ... bruke ulike digitale ressurser og andre hjelpemidler i språklæring, tekstsaking og samhandling.
- ... bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger og kunnskap om språk.
- ... bruke sentrale mønstre for uttale i kommunikasjon.
- ... uttrykke seg med flyt og sammenheng med et variert ordforråd og idiomatiske uttrykk tilpasset formål, mottaker og situasjon.

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Møte med engelskspråklige tekster

<p>... bruke kunnskap om ordklasser og setningsstruktur i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster.</p> <p>... skrive formelle og uformelle tekster, inkludert sammensatte, med struktur og sammenheng som beskriver, forteller og reflekterer tilpasset formål, mottaker og situasjon.</p> <p>... bruke varierte strategier i språklæring, tekstskaping og kommunikasjon.</p> <p>... følge regler for rettskriving, ordbøyning, setningsstruktur og tekststruktur.</p> <p>A10 B10 C10 D10</p> <p>... lese, tolke og reflektere over engelskspråklig skjønnlitteratur, inkludert ungdomslitteratur.</p> <p>... lese sakprosaetekster og vurdere hvor pålitelige kildene er.</p> <p>... utforske og beskrive noen språklige likheter og ulikheter mellom engelsk og andre språk eleven kjenner til, og bruke dette i egen språklæring. B10</p>	
<p>Fag: Matematikk</p>	
<p>... bruke samansette rekneuttrykk til å beskrive og utføre utrekningar</p> <p>... bruke ulike strategiar for å løyse lineære likningar og ulikskapar og vurdere om løysingar er gyldige</p> <p>... utforske og bruke formålstenlege sentralmål i sine egne og andre sine statistiske undersøkingar</p> <p>... logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforsking og problemløysing • Resonnering og argumentasjon • Representasjon og kommunikasjon • Abstraksjon og generalisering
<p>Fag: Naturfag</p>	
<p>... utforske, lage og programmere teknologiske systemer som består av deler som virker sammen.</p> <p>... designe og lage et produkt basert på brukerbehov</p> <p>... utforske faseoverganger og kjemiske reaksjoner og beskrive hva som kjennetegner dem.</p> <p>... bruke partikkelmodellen til å forklare faseoverganger og egenskapene til faste stoffer, væsker og gasser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter • Teknologi • Energi og materie • Jorda og livet på jorda • Kropp og helse
<p>Fag: Samfunnsfag</p>	
<p>... gjennomføre ei samfunnsfagleg undersøking og presentere resultatane ved hjelp av eigna digitale verktøy.</p> <p>... presentere ei aktuell nyheitssak og reflektere over forskjellar mellom fakta, meiningar og kommersiell budskap i mediebialet</p> <p>... samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Undring og utforsking • Samfunnskritisk tenking og samanhengar • Demokratiforståing og deltaking • Berekraftig samfunn • Identitetsutvikling og fellesskap
<p>Fag: KRLE</p>	
<p>... utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kulturarv knyttet til kristendom og ulike religions- og livssynstradisjoner.</p> <p>... bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til religioner og livssyn • Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder • Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar • Kunne ta andres perspektiv

	<ul style="list-style-type: none"> • Etisk refleksjon
Fag: Kroppsøving	
<p>... utforske og gjennomføre lek og spel saman med andre i ulike bevegelsesaktivitetar.</p> <p>... forstå og praktisere reglar for aktivitet og spel og respektere resultata.</p> <p>... forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre egne føresetnader, men òg andre sine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse og kroppsleg læring • Deltaking og samspel i bevegelsesaktivitetar • Uteaktivitetar og naturferdsel
Fag: Musikk	
<p>... utforske og drøfte hvordan musikk fra fortiden påvirker dagens musikk.</p> <p>... øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av enkle notasjonsteknikker.</p> <p>... bruke teknologi og digitale verktøy til å skape, øve inn og bearbeide musikk.</p> <p>... bruke fagbegreper i beskrivelse av og refleksjon over arbeidsprosesser, resultater, musikalske uttrykk og virkemidler.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utøve musikk • Lage musikk • Opplive musikk • Kulturforståelse
Fag: Kunst og håndverk	
<p>... tegne form, flate og rom ved hjelp av virkemidler som kontraster, skygge, proporsjoner og perspektiv.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Håndverksferdigheter • Kunst- og designprosesser • Kulturforståelse • Visuell kommunikasjon

Periode 3: Folkehelse og livsmestring

Uker: 1-12

Periodens overordnede tema (ideer):

- a. Rusmidler

Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):

- a. Hvilke rusmidler brukes i Norge?
- b. Hva gjør rusmidler med oss?
- c. Hva gjør rusmiddelbruk med samfunnet rundt oss?
- d. Elevens spørsmål:

Periodens sosiale kompetanse (ideer):

- a. Ansvarlighet
- b. Kontroll
- c. Måltrettethet
- d. Tålmodighet
- e. Utholdenhet

Kompetansemål – Elevene skal kunne:

Kjerneelementer

Fag: Norsk

- ... orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster.
- ... beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål.
- ... lese lyrikk, noveller, fagtekster og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold.
- ... reflektere etisk over hvordan eleven framstiller seg selv og andre i digitale medier.
- ... gi tilbakemelding på medelevers tekster ut fra kriterier og bruke tilbakemeldinger i bearbeiding av egne tekster.
- ... bruke fagspråk og kunnskap om ordklasser og setningsoppbygging i samtale om egne og andres tekster.
- ... prøve ut skriving av tekster på sidemål.
- ... skrive tekster med tydelig struktur og mestre sentrale regler for rettskriving, ordbøyning og tegnsetting.

- Tekst i kontekst
- Kritisk tilnærming til tekst
- Muntlig kommunikasjon
- Skriftlig tekstskaping
- Språket som system og mulighet
- Språklig mangfold

Fag: Engelsk

- ... lytte til og forstå ord og uttrykk i tilpassede og autentiske tekster. **A7 B7 C7 D7**
- ... lese og lytte til engelskspråklige sakprosattekster og engelskspråklig barne- og ungdomslitteratur og skrive og samtale om innholdet.
- ... bruke enkle strategier i språklæring, tekstskaping og kommunikasjon.
- ... bruke digitale ressurser og ulike ordbøker i språklæring, tekstskaping og samhandling.

- Kommunikasjon
- Språklæring
- Møte med engelskspråklige tekster

<p>... følge regler for rettskriving, ordbøying og setningsstruktur.</p> <p>... uttrykke seg forståelig med et variert ordforråd og høflighetsuttrykk tilpasset mottaker og situasjon.</p> <p>... lese og viderefremde innhold fra ulike typer tekster, inkludert selvalgte tekster.</p> <p>A7 B7 C7 D7</p> <p>... reflektere over og samtale om rollen engelsk har i eget liv.</p> <p>... bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.</p> <p>... identifisere setningsledd i ulike typer setninger og bruke kunnskap om bøying av verb, substantiv og adjektiv i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster.</p> <p>... utforske og bruke uttalemønstre og ord og uttrykk i lek, sang og rollespill.</p> <p>... skrive sammenhengende tekster, inkludert sammensatte, som gjenforteller, forteller, spør og uttrykker meninger og interesser, tilpasset mottaker.</p> <p>... innlede, holde i gang og avslutte samtaler om egne interesser og aktuelle emner.</p> <p>... utforske levemåter og tradisjoner i ulike samfunn i den engelskspråklige verden og i Norge og reflektere over identitet og kulturell tilhørighet.</p>	
<p>Fag: Matematikk</p>	
<p>... utforske negative tal i praktiske situasjonar</p> <p>... bruke tallinje i rekning med positive og negative tal</p> <p>... bruke samansette rekneuttrykk til å beskrive og utføre utrekningar.</p> <p>... lage og vurdere budsjett og rekneskap ved å bruke rekneark med cellereferansar og formlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforsking og problemløysing • Modellering og anvendingar • Resonnering og argumentasjon • Representasjon og kommunikasjon • Abstraksjon og generalisering
<p>Fag: Naturfag</p>	
<p>... lese og forstå faremerking og reflektere over hensikten med disse.</p> <p>... gjøre rede for fysiske og psykiske forandringar i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet.</p> <p>... gjøre rede for noen av kroppens organsystemer og beskrive hvordan systemene virker sammen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter • Teknologi • Energi og materie • Jorda og livet på jorda • Kropp og helse
<p>Fag: Samfunnsfag</p>	
<p>... reflektere over kvifor konflikthar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikthar.</p> <p>... drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering.</p> <p>... reflektere over korleis kommersiell påverknad kan verke inn på forbruk, personleg økonomi og sjølvbilette.</p> <p>... reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte kva ein kan gjere om grenser blir brotne.</p> <p>... utforske hovudtrekk ved historia til samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg og presentere rettar samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg har i dag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Undring og utforsking • Samfunnskritisk tenking og samanhengar • Demokratiforståing og deltakling • Berekraftig samfunn • Identitetsutvikling og fellesskap

Fag: KRLE	
<p>... utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til religioner og livssyn • Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder • Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar • Kunne ta andres perspektiv • Etisk refleksjon
Fag: Kroppsøving	
<p>... øve på samansette bevegelser, åleine og saman med andre. ... gjennomføre aktivitetar ut frå egne interesser og føresetnader i dans, friluftsliv, idrettsaktivitetar og andre bevegelsesaktivitetar. ... forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre egne føresetnader, men òg andre sine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse og kroppsleg læring • Deltaking og samspel i bevegelsesaktivitetar • Uteaktivitetar og naturferdsel
Fag: Musikk	
<p>... utøve et repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans fra samtiden og historien. ... utforske og formidle musikalske opplevelser og erfaringer. ... undersøke hvordan kjønn, kjønnsroller og seksualitet fremstilles i musikk og dans i det offentlige rom, og skape uttrykk som utfordrer stereotypier. ... øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av enkle notasjonsteknikker.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utøve musikk • Lage musikk • Oppleve musikk • Kulturforståelse
Fag: Kunst og håndverk	
<p>... bygge og eksperimentere med stabile konstruksjoner. ... bruke ulike strategier for idéutvikling og problemløsning. ... designe og lage en utstilling som viser fram prosess og produkt. ... beskrive mangfoldet i klestradisjoner eller gjenstander, inkludert samiske, og lage et produkt med inspirasjon fra kulturarv. ... undersøke hvordan kjønnsroller vises i kulturelle uttrykk før og nå, og lage visuelle uttrykk som utfordrer stereotypier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Håndverksferdigheter • Kunst- og designprosesser • Kulturforståelse • Visuell kommunikasjon

Periode 4: Bærekraftig utvikling

Uker: 13-
24

Periodens overordnede tema (ideer):

- Tenke globalt – handle lokalt!

Periodens refleksjonsspørsmål (ideer):

- Hvilken makt har vi som forbrukere for å ivareta jorda?
- Hvordan kan vi bidra til endring?
- Elevenes refleksjonsspørsmål:

Periodens sosiale kompetanse (ideer):

- Mot
- Lederegenskaper
- Selvtillit
- Respekt
- Integritet

Kompetansemål – Elevene skal kunne:	Kjerneelementer
Fag: Norsk	
... orientere seg i faglige kilder på bibliotek og digitalt, vurdere hvor pålitelige kildene er, og vise til kilder i egne tekster. ... beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål. ... lese lyrikk, noveller, fagtekster og annen skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhold. ... lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler. ... bruke lesestrategier tilpasset formålet med lesingen. ... presentere faglige emner muntlig med og uten digitale ressurser.	<ul style="list-style-type: none"> Tekst i kontekst Kritisk tilnærming til tekst Muntlig kommunikasjon Skriftlig tekstskaping Språket som system og mulighet Språklig mangfold
Fag: Engelsk	
... lytte til og forstå ord og uttrykk i tilpassede og autentiske tekster. A7 B7 C7 D7 ... lese og lytte til engelskspråklige sakprosattekster og engelskspråklig barne- og ungdomslitteratur og skrive og samtale om innholdet. ... bruke enkle strategier i språklæring, tekstskaping og kommunikasjon. ... bruke digitale ressurser og ulike ordbøker i språklæring, tekstskaping og samhandling. ... følge regler for rettskriving, ordbøyning og setningsstruktur. ... uttrykke seg forståelig med et variert ordforråd og høflighetsuttrykk tilpasset mottaker og situasjon. ... lese og videreformidle innhold fra ulike typer tekster, inkludert selvvalgte tekster. A7 B7 C7 D7 ... bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.	<ul style="list-style-type: none"> Kommunikasjon Språklæring Møte med engelskspråklige tekster

<p>... identifisere setningsledd i ulike typer setninger og bruke kunnskap om bøyning av verb, substantiv og adjektiv i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster.</p> <p>... skrive sammenhengende tekster, inkludert sammensatte, som gjenforteller, forteller, spør og uttrykker meninger og interesser, tilpasset mottaker.</p>	
<p>Fag: Matematikk</p>	
<p>... bruke ulike strategiar for å løyse lineære likningar og ulikskapar og vurdere om løysingar er gyldige.</p> <p>... Bruke programmering til å utforske data i tabellar og datasett.</p> <p>... utforske negative tal i praktiske situasjonar.</p> <p>... Utvikle og bruke formålstenlige strategiar i rekning med brøk, desimaltall og prosent og forklare tenkjemåtene sine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utforsking og problemløysing • Modellering og anvendingar • Resonnering og argumentasjon • Representasjon og kommunikasjon • Abstraksjon og generalisering
<p>Fag: Naturfag</p>	
<p>... utforske elektriske og magnetiske krefter gjennom forsøk og samtale om hvordan vi utnytter elektrisk energi i dagliglivet.</p> <p>... foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning.</p> <p>... gjøre rede for hvordan det geologiske kretsløpet, platetektonikk og ytre krefter er med på å forme og endre ulike landskap.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter • Teknologi • Energi og materie • Jorda og livet på jorda • Kropp og helse
<p>Fag: Samfunnsfag</p>	
<p>... utforske og presentere ei global utfordring ved berekraftig utvikling og kva for konsekvensar ho kan ha, og utvikle forslag til korleis ein kan vere med på å motverke utfordringa og korleis samarbeid mellom land kan bidra.</p> <p>... reflektere over korleis kommersiell påverknad kan verke inn på forbruk, personleg økonomi og sjølvbilete.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Undring og utforsking • Samfunnskritisk tenking og samanhengar • Demokratiforståing og deltaking • Berekraftig samfunn • Identitetsutvikling og fellesskap
<p>Fag: KRLE</p>	
<p>Kompetansemål – Elevene skal kunne:</p>	<p>Kjerneelementer</p>
<p>... samtale om og formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien</p> <p>... bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kjennskap til religioner og livssyn • Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder • Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar • Kunne ta andres perspektiv • Etisk refleksjon
<p>Fag: Kroppsøving</p>	
<p>... gjere greie for allemannsretten under ferdsel og opphald i naturen.</p> <p>... gjennomføre overnattingstur og reflektere over eigne naturopplevingar.</p> <p>... bruke kart, digitale verktøy og teikn i naturen til å orientere seg i natur og nærmiljø.</p> <p>... utforske og gjennomføre leik og spel saman med andre i ulike bevegelsesaktivitetar.</p> <p>... forstå og praktisere reglar for aktivitet og spel og respektere resultatata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse og kroppsleg læring • Deltaking og samspel i bevegelsesaktivitetar • Uteaktivitetar og naturferdsel

Fag: Musikk

- ... øve inn og framføre sang og musikk, i samspill eller individuelt, gehørbasert og ved bruk av enkle notasjonsteknikker.
- ... lytte, eksperimentere og skape nye uttrykk med instrumenter, kropp, stemme eller lyd fra andre kilder, og presentere resultatet.
- ... bruke teknologi og digitale verktøy til å skape, øve inn og bearbeide musikk.
- ... utøve et repertoar av musikk, sang, andre vokale uttrykk og dans fra samtiden og historien.

- Utøve musikk
- Lage musikk
- Opplive musikk
- Kulturforståelse

Fag: Kunst og håndverk

- ... bruke ulike håndverktøy og elektriske verktøy for å bearbeide og sammenføre harde, plastiske og myke materialer på en trygg og miljøbevisst måte.
- ... undersøke materialene i ulike gjenstander og vurdere funksjon, holdbarhet og muligheter for reparasjon og gjenbruk.

- Håndverksferdigheter
- Kunst- og designprosesser
- Kulturforståelse
- Visuell kommunikasjon